

אין ח' על ש' קול ביטוי וטומאת
מק' וק' וכן נשיא ד' ריה"ג
אין חייבין על שמיעת קול ועל ביטוי שפתים
ועל טומאת מקדש וקדשיו, ואף הנשיא כיוצא
בהם ואינו חייב קרבן אם עבר על אלו¹⁰⁸, דברי רבי יוסי הגלילי. רבי
עקיבא אומר, הנשיא חייב בכל קרבן עולה ויורד, חוץ מקרבן שבועת
העדות, כיון שהמלך לא דן ולא דנין אותו לא מעיד ולא מעידין אותו¹⁰⁹.

טעמו של ריה"ג הוא שנשיא
ומשיח לא באים לידי עניות
אמר עולא, טעמו של רבי יוסי הגלילי הוא
מהכתוב בשמיעת קול ובטוי שפתים וטומאת
מקדש וקדשיו: "וְהָיָה כִּי יֵאָשֶׁם לְאַחַת מֵאֵלֶּה", מכאן שכל מי
שמצווה בכל אחת מהן, מתחייב קרבן בכולן. ומי שפטור מאחת מהן,
אינו מתחייב בכולן. ונשיא שאינו מתחייב בשמיעת קול, פטור מקרבן
בכולן. שואלת הגמרא, אולי הכוונה שמי מתחייב באחת מהן חייב אפילו
שאינו מתחייב בכולם? אלא טעמו של רבי יוסי הגלילי, הוא כמו ששנינו
בברייתא. רבי ירמיה היה אומר, נאמר "וְאִם לֹא תִגָּע יָדוֹ וְכוּ" ונאמר
"וְאִם לֹא תִשָּׁג יָדוֹ וְכוּ" מכאן שמי שבא לידי עניות ועשירות הוא
שישנו בקרבן עולה ויורד, יצא נשיא ומשיח שאין באין לידי עניות.
בנשיא כתוב "אֲשֶׁר נָשִׂיא יִחָטֵא וְעָשָׂה אֶחָת מִכָּל מִצְוֹת ה' אֱלֹקָיו"
מי שאין על גביו אלא ה' אלקיו, ולא מלך שלעולם הוא עשיר. משיח,
שכתוב בו "וְהִפָּחֵן הַגָּדוֹל מֵאֲחָיו" שהוא גדול מאחיו בנוי, בכח,
בחכמה, ובעושר. אחרים אומרים, אם אין לו גדלו משל אחיו.

לר' יוסי ור' ירמיה גם נשיא
שנצטרע פטור
שאל רבינא את רב נחמן בר יצחק, מה
הדין בנשיא שנצטרע, ועבר מנשיאותו¹¹⁰.

108 לעיל שנינו שאין חייבים על עשה ועל לא תעשה שבמקדש. וכאן שנינו שאין בית דין חייבים על שמיעת קול
כו' כדי להביא את מחלוקת ר' יוסי הגלילי ור"ע. רש"י.

109 ורבי עקיבא במשיח לא פירש במשנה ופירש בברייתא שרבי עקיבא אומר שמשווח פטור מכולן מקרבן עולה
ויורד, ומביא על כולן פר, כמו שאמרים בסוף הפרק שרבי עקיבא לא פוטר אותו מפר. רש"י.

110 שאין ראוי להיות מלך כשהוא מצורע, "וינגע ה' את המלך ויהי מצורע עד יום מותו וישב בבית החפשית"
ומשמע שנעשה חפשי ממלכותו. רש"י.

האם כיון שכשהיה נשיא הוא נדחה מקרבן עולה ויורד, הוא ידחה גם כשנצטרע ואינו מביא. או שנשיא פטור מקרבן עולה ויורד כשהוא נשיא, וכשנצטרע ועבר מנשיאותו הוא חייב¹¹¹?. אמר לו רב נחמן בר יצחק, ממה רצית לחייבו להביא קרבן כשנצטרע מממון שלך, או מממון שלו?. הרי הוא צריך להביא מממונו, ולכן הוא פטור לגמרי מקרבן עולה ויורד. שהרי רבי ירמיה ורבי יוסי אמרו, שנשיא ומשיח אינם חייבים קרבן עולה ויורד, מפני שאינם באים לידי עניות. וגם נשיא שנצטרע אינו בא לידי עניות, שממנו נשאר שלו.

רע"א משיח פטור מכולן
בבביתא שנינו, שרבי עקיבא אומר משיח פטור מכולן. אמר רבא, שטעמו של רבי עקיבא הוא מהכתוב "זֶה קֶרְבֵּן אֶהְרֹן וּבָנָיו אֲשֶׁר יִקְרִיבוּ לָהּ בַּיּוֹם הַמָּשָׁח אֹתוֹ" רק מנחת חביתין באה לו חובה, ואין אחרת באה חובה לו. וכהן משיח אינו יכול להביא בדלי דלות מנחה, הוא פטור מקרבן עולה ויורד¹¹². שואלת הגמרא, אולי התורה מיעטה אותו מדלי דלות אבל לא מעניות ועשירות? עונה הגמרא, שאי אפשר לומר כן מפני שבעשירות האיפה כתוב "וְכִפֹּר עָלָיו הַכֹּהֵן עַל חַטָּאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא מֵאַחַת מֵאֲלֹהִים" המתכפר באחת מתכפר בכולן, ושאינ מתכפר באחת אין מתכפר בכולן. שואלת הגמרא, האם נאמר שלומדים מהכתוב "וְהָיָה כִּי יֵאָשֵׁם לְאַחַת מֵאֲלֹהִים" שכל המתחייב בכל אחת, שמיעת קול ביטוי שפתים וטומאת מקדש וקדשיו מתחייב בכולן, ושאינ מתחייב באחת אין מתחייב בכולן, כדברי רבי יוסי הגלילי. והרי רבי עקיבא אומר שנשיא חייב בכולן חוץ משמיעת קול?

"מאחת מאלה" המתכפר באחת
מתכפר בכולן
אמרו אב"י ורבא, שלרבי עקיבא משמע כך מהכתוב "מֵאַחַת מֵאֲלֹהִים", שנכתב לבסוף בעשירות האיפה שמביאים בדלי דלות. אבל לא משמע לו כך מהכתוב "לְאַחַת מֵאֲלֹהִים" קרבן עשיר. מפני שאם הוא מתחייב באחת אפילו שאינו שאין מתחייב בכולן היה צריך לכתוב אותו בקרבן דלות, בתורים

111 ל"א מדחא דחי להאי נשיאות מקרבן עולה ויורד לגמרי, שהואיל ונדחה ידחה אפילו כשנצטרע?. או שהנשיאות פוטרת מקרבן עולה ויורד, ובזמן שנצטרע ואין נשיאות יהיה חייב. רש"י.

112 לכך פטור מכולם מעולה ויורד, ואמרו לקמן שרבי עקיבא אינו פטור מפר. ואפ' לפרש את טעמו של ר"ע משום שהוא התמעט מעולה ויורד כמו שכ' "זה קרבן אהרן", אבל לא התמעט מפר. רש"י.

ובני יונה, או בעשירות, כשבה או שעירה. והתורה כתבה "מֵאֶחָת
מֵאֶלֶּה" בעשירות האיפה לומר שמי שאינו מתחייב בעשירות האיפה
אין מתחייב בכולן, ולכן משיח פטור מכולן.

משנה

יחיד מביא כבשה ושעירה נשיא
מביא שעיר משיח ובית דין פר
כל המצות שבתורה שחייבין על זדון כרת
ועל שגגתן חטאת היחיד מביא כשבה ושעירה,
והנשיא שעיר, ומשיח ובית דין מביאין פר. ובעבודת כוכבים היחיד
והנשיא והמשיח מביאין שעירה, מפני שכולם הם בכלל "נֶפֶשׁ אֶחָת".
ובית דין פר ושעיר, פר לעולה ושעיר לחטאת.

חיוב אשם תלוי יחיד נשיא
משיח ובית דין
אשם תלוי היחיד והנשיא חייבין, ומשיח ובית דין
פטורין. אשם ודאי היחיד והנשיא והמשיח חייבין,
מפני שבאשמות כתוב "נֶפֶשׁ אֶחָת" וכולם הם בכלל "נֶפֶשׁ אֶחָת".
ובית דין פטורין, שבית דין אינם בכלל "נֶפֶשׁ אֶחָת". על שמיעת הקול,
ועל בטוי שפתים, ועל טומאת מקדש וקדשיו בית דין פטורין. מפני
שאין חטאת צבור אלא בקבועה ואלו הם בקרבן עולה ויורד. והיחיד
והנשיא והמשיח חייבין, שכולם הם בכלל "נֶפֶשׁ אֶחָת". אלא שאין כהן
גדול משיח חייב על טומאת מקדש וקדשיו דברי רבי שמעון¹¹³. ומה הן
מביאים? קרבן עולה ויורד. רבי אליעזר אומר, הנשיא מביא שעיר¹¹⁴.

גמרא

יחיד באשם תלוי נשיא כיו"ב
משיח ובית דין פטור
שנינו בברייתא, רבי שמעון היה נותן כלל כל
שהיחיד באשם תלוי הנשיא כיוצא בו, משיח
ובית דין פטורין. וכל שהוא באשם ודאי נשיא ומשיח כיוצא בהן, ובית
דין פטורין. שמיעת הקול ובטוי שפתים וטומאת מקדש וקדשיו בית דין
פטורין, נשיא ומשיח חייבין, אלא שאין הנשיא חייב בשמיעת הקול,
ולא משיח בטומאת מקדש וקדשיו. כל שהוא בעולה ויורד, שמיעת
קול, ובטוי שפתים, וטומאת מקדש וקדשיו נשיא כיוצא בו, משיח

113 בגמ' א' שהוא הדין שרבי שמעון אמר שאין הנשיא חייב על שמיעת הקול, שמלך לא מעיד ולא מעידים
אותו. אלא שר"ע שה זאת לעל וא"צ לומר זאת. רש"י
114 ג' מחלוקות בדבר לריה"ג נשיא ומשיח פטורים מכולן. לר"ע נשיא חייב בכולן חוץ משמיעת קול, ומשיח
פטור מכולן. ולר"ש נשיא ומשיח חייבים בכולן אלא שאין כ"ג ונשיא ח' על טומאת מק' וקדשיו. רש"י.

ובית דין פטורין. שואלת הגמרא, ממה שנאמר ברישא שאין משיח חייב בטומאת מקדש וקדשיו, אבל הוא חייב בשמיעת הקול ובטוי שפתים. על הסיפא כל שהוא בעולה ויורד נשיא כיוצא בו משיח ובית דין פטורין. כמו שבית דין פטורין מכולן¹¹⁵ אף משיח פטור מכולן?

ר"ש סבר כר"ע בחדא ופליג אמר רב הונא בנו של רב יהושע, בדלי דלות משיח פטור מכולן, מהכתוב "זֶה קָרְבַּן אֶהְיֶה וּבְנִי" זו באה לו חובה ואין אחרת באה לו חובה. ומה ששנינו ברישא שמשיח חייב בשמיעת קול ובטוי שפתים הוא בדלות, בתורין ובני יונה. ורבי שמעון סובר כרבי עקיבא בדבר אחד וחולק עליו בדבר אחד. סובר רבי עקיבא שמשיח פטור בדלי דלות. וחולק עליו במה שרבי עקיבא פוטר אותו גם בדלות, שכל שאין מתכפר בעשירות האיפה אין מתכפר בכולן. ולרבי שמעון, כהן גדול אינו מתכפר במנחה בדלי דלות, אבל הוא מתכפר בדלות ועשירות.

לר"ש משיח שאינו מביא קרבן בשגגת מעשה אינו חייב בטוי מק' וק' אמר חזקיה, טעמו של רבי שמעון שאמר שמשיח אינו חייב בטומאת מקדש וקדשיו, שנאמר: "וּבְנִיכֶתָה הַנֶּפֶשׁ הִהוּא מִתּוֹךְ הַקֶּהֱל" מי שקרבנו שוה לקהל, שמתכפר בשל קהל, חייב בטומאת מקדש וקדשיו, יצא זה שאין קרבנו שוה לקהל¹¹⁶. שואלת הגמרא, אם כן גם נשיא שאין קרבנו שוה לקהל¹¹⁷, לא יהיה חייב בטומאת מקדש וקדשיו? מתרצת הגמרא, הוא שווה לקהל בכפרה של יום הכיפורים. שואלת הגמרא, אם כן שגם הכהנים ייפטרו בטומאת מקדש וקדשיו, כיון שאינם שווים לקהל בכפרה של יום הכיפורים¹¹⁸? עונה הגמרא, שהכהנים שווים לקהל בשאר מצות של כל השנה. שואלת הגמרא, שכהן משיח הרי שוה בשאר מצות השנה, שאם הורה עם הצבור הוא מתכפר עם הצבור? אלא אמר רבא, שיש לומר כך "מִתּוֹךְ הַקֶּהֱל", מי שחטאתו שוה לקהל שמביא קרבן כשחוטא בשגגת מעשה ולא בהוראה, הוא שייך בטומאת מקדש

¹¹⁵ משמיעת הקול ובטוי שפתים וטומאת מקדש וקדשיו, שצבור אין חטאתו אלא בקבועה.

¹¹⁶ שאין מתכפר בשל קהל בכפרת יום הכיפורים, שהוא מתכפר בפר והם בשעיר. רש"י.

¹¹⁷ שהוא מביא שעיר והם מתכפרים בפר בשאר ימות השנה, ולמה שנו המשיח פטור בטומאת מקדש וקדשיו, ולא נשיא ויחיד.

¹¹⁸ שמתכפרים בפרו של אהרן, ויפטרו גם בטומאת מקדש וקדשיו.

וקדשיו. יצא משיח שחייב רק בהעלם דבר בלא שגגת מעשה, ולכן¹¹⁹ אינו חייב בטומאת מקדש וקדשיו.

אמר רבי יוחנן, מה שרבי אליעזר אמר שנשיא מביא שעיר בידיעה, במקום קרבן עולה ויורד, רק בטומאת מקדש וקדשיו, הואיל ונאמר כרת בו כבחטאת קבועה. אבל שמיעת קול ובטוי שפתים שאין חייבין על זדונם כרת, ואינם דומים לחטאת קבועה לא בזדון ולא בשוגג, מודה רבי אליעזר שנשיא אינו מביא שעיר, אלא קרבן עולה ויורד.

ואמר רב פפא שכן מסתבר, שהרי אם נאמר שרבי אליעזר אמר שנשיא מביא שעיר על כולם, היה צריך לומר גם שמשיח מביא פר בשמיעת קול ובטוי שפתים. ומכאן שרבי אליעזר אמר שנשיא מביא שעיר רק בטומאת מקדש וקדשיו, הואיל ונאמר כרת בו כבחטאת קבועה¹²⁰. אמר רב הונא בנו של רב נתן לרב פפא, אולי רבי אליעזר אמר שנשיא מביא שעיר על כולן, ורבי אליעזר לא אמר שמשיח מביא פר בטומאת מקדש וקדשיו ובשמיעת קול ובטוי שפתים, משום שהוא סובר במשיח כרבי עקיבא שאמר שמשיח פטור בכולן? אמר לו רב פפא, הרי רבי עקיבא פוטר את משיח בטומאת מקדש וקדשיו ושמיעת קול ובטוי שפתים רק מעולה ויורד אבל לא מפר? אלא יש לומר שרבי אליעזר סובר כרבי שמעון, ונשיא מביא שעיר רק בטומאת מקדש וקדשיו. ומסיימת הגמרא שאין להקשות על כך עוד.

אמר רבי יוחנן, אפילו שרבי אליעזר מודה שנשיא מביא שעיר בטומאת מקדש וקדשיו כיון שהוא במקום חטאת קבועה, מודה שבספק טומאת מקדש וקדשיו אינו מביא אשם תלוי¹²¹. התנא שנה לפני רב ששת, אשם תלוי בא על

¹¹⁹ כמו שאמרו לקמן (דף יא.) "מעם הארץ" פרט למשיח, שאין מביא בשגגת מעשה, כמו שא' לעיל (דף ז:). יצא משיח שאין חטאו בשגגה. וכיון שאין חטאו שוה ליחיד לפיכך פטור בטומאת מק' וקדשיו. רש"י.

¹²⁰ ומשיח לא מביא פר בטומאת מקדש וקדשיו שסובר כר"ש שכהן משיח אינו חייב בטמו"ק. רש"י.

¹²¹ אע"ג שרבי אליעזר אמר הואיל ונאמר בו כרת כבקבועה, שנשיא מביא שעיר כבחטאת קבועה. רבי אליעזר מודה לענין אשם תלוי. שכמו שא' לעיל אין יחיד מביא אשם תלוי אלא על ספק קבועה כך אין מביא אשם תלוי על ספק טומאת מקדש וקדשיו. שאף על פי שנאמר בו כרת כבקבועה, הואיל ואינה ממש חטאת קבועה אין מביא אשם תלוי. רש"י.

טומאת מקדש וקדשיו. שאל אותו רב ששת כמי נשנו הדברים? אם כרבי אליעזר שאמר שנשיא מביא שעיר הואיל ונאמר בו כרת כבקבועה, והוא הדין לענין אשם תלוי. הרי אמר רבי יוחנן שרבי אליעזר מודה שנשיא אינו מביא אשם תלוי? ונשארה הגמרא בקושיה.

הדרן עלך פרק 'הורה כהן משיח'